

U pouskrsnom tjednu ove godine, od 7. do 11. travnja 2010, u Rimu je održan 15. susret Europskog foruma za školski vjeronauk na temu »Odgoj u službi civilizacije ljubavi«. U ovaj broj uvrstili smo glavna predavanja s toga skupa.

Kršćanska pedagogija uvijek je isticala da odgoj treba biti u službi ljubavi. Pozdravljajući sudionike skupa, na to je podsjetio i predstojnik Kongregacije za katolički odgoj, kardinal Z. Grocholewski. Pritom je, navodeći riječi velikoga prijatelja mladih i vrsnog odgajatelja, Sv. Ivana Bosca, naglasio kako je odgoj zapravo »stvar srca«. Temelj kršćanskoga odgoja je religiozna poduka. Religiozna sloboda i pravo roditelja da izaberu odgoj svoje djece u skladu sa svojim osobnim i vjerskim opredjeljenjima zajamčeni su Općom deklaracijom o pravima čovjeka. Školski konfesionalni vjeronauk je izraz poštivanja prava i religioznih uvjerenja građana, a kao školski predmet bitan je za odgoj i obrazovanje učenikâ te za njihov osobni razvoj. Pritom valja imati na umu i komplementarnost školskog vjeronauka i župne kateheze, kao i njihove posebnosti. Osvrnuvši se na, u posljednje vrijeme također aktualno pitanje postavljanja religijskih znakova i simbola u javnosti, kardinal Grocholewski je ustvrdio kako su zabrana i brisanje tih znakova također svojevrsan način odgoja. Međutim, riječ je o postupcima koji su zapravo negacija odgoja, jer ne odgajaju, nego stvaraju prazninu i osiromašuju kulturu. Školski vjeroučitelji su i ovom prigodom pozvani da ne budu samo prenositelji spoznaja i vještina, nego da učenicima pomažu kako bi tražili više te se pritom pitali »odakle« dolazi i »kamo« ide čovjekov život.

U svijetu koji se brzo mijenja školski vjeronauk, kao dio evangelizacijskog poslanja Crkve, pomaže u formiranju punog i svjesnog građanstva. Taj školski predmet, ističe Alberto Campoleone, ujedno je i izraz aktivnog zalaganja Crkve u Europi za čovjeka i za svjedočenje evanđelja. To je pokazalo i istraživanje o školskom vjeronauku u Europi koje su Vijeće europskih biskupskih konferencija i Talijanska biskupska konferencija organizirali prije nekoliko godina (2005–2007). To je istraživanje pokazalo aktualno stanje školskog vjeronauka u Europi i poslužilo kao poticaj za promicanje zajedničkog osjećaja i želje za suradnjom te razmjenu spoznaja i iskustava diljem Europe, posebice kad je riječ o katoličkom školskom vjeronauku. I ovom se prigodom potvrđuje opredjeljenje za konfesionalni školski vjeronauk, uz otvorenost za suradnju s drugim vjeroispovijestima i religijama, kao i za suradnju školskog vjeronauka s drugim školskim predmetima. Školski vjeronauk ne želi i ne smije biti samo funkcionalno prenošenje znanja i spoznaja, nego je pozvan da bude i promicatelj odgoja. To se potvrđuje i tako što je cjelovitost subjekta važnija od korisnosti, vodi prema ljudskoj zrelosti i potiče na utemeljeno kritično razmišljanje.

Kakvi su i što žele mladi pitanje je staro gotovo koliko i čovjek. Odgovor na nj, tvrdi Pedro González Blasco, uvijek je zanimljiv jer donosi nešto novo. Jedno od mnogobrojnih istraživanja pokazuje nam razmišljanja mladih Europljana o životu i njihov odnos prema vrednotama te utvrđuje da današnjim mladima sve u životu nije jednako (ne)vrijedno. I oni se, kao i mnogi njihovi vršnjaci stoljećima i tisućljećima prije njih, oduševljavaju za određene

vrednote. Iako se ponekad čini da su mladi sve odlučili okrenuti naopačke, to nije istina. Valja se ujedno prisjetiti da današnji mladi Europljani žive u Europi koja se nedvojbeno mijenja. Kamo točno ta Europa ide, ne znaju uvijek objasniti ni odrasli, a kamoli mladi. Odnos odraslih prema ženidbi i (izvan)bračnim vezama ogleda se na neki način i među mladima. Iako način oblačenja i govora pa i ponašanje mladih i danas nerijetko izazivaju negodovanje odraslih, njihovo opredjeljenje za određene vrednote pokazuje da mladi nisu ni neodgovorni niti nezreli. Štoviše, uz obitelj i prijatelje, mladi sve više cijene i zaposlenje i slobodno vrijeme. Oni ne samo da ističu kako te četiri vrednote smatraju osobito vrijednim, nego su to spremni i dokazati odričući se mnogo čega kako bi npr. dobili ili zadržali određeni posao. Opredjeljenje mladih za pojedine vrednote vezano je i uz specifično društveno-političko i ekonomsko stanje u njihovoj domovini, ali upravo četiri maloprije spomenute vrednote pokazuju kako i današnji mladi Europljani još uvijek vrlo jasno razlikuju istinske od lažnih i prividnih vrijednosti. Sve nam to kazuje kako nikoga, pa ni današnje mlade, ne treba (pr)ocjenjivati (samo) po vanjskom izgledu. I današnji mladi znaju i spremni su biti požrtvovni, ali im je teže donositi odluke koje će ih trajnije ili cijeloga života vezivati uz neko područje, djelatnost ili način života. Uvid u istraživanja o mladima pomoći će odraslima da bolje upoznaju razmišljanja, ideale, opredjeljenja, sumnje, poteškoće i nadanja mladih te će ih lakše usmjeriti prema još odlučnijem opredjeljivanju za istinske vrednote.

Katolička je crkva, naglašava Gaetano De Simone, u svom društvenom nauku uvijek isticala važnost izobrazbe i odgoja. To je vidljivo i iz nauka i dokumenata papa kao što su Lav XIII, Pavao VI, Ivan Pavao II. i Benedikt XVI. Osobito je važna uloga roditelja, koji su prvi, iako ne i jedini odgajatelji svoje djece. Sva građanska i crkvena tijela pozvana su, u suradnji s roditeljima, promicati cjelovit odgoj i obrazovanje mladih naraštaja. To potvrđuje i papa Benedikt XVI, koji u svojoj enciklici *Caritas in veritate* govori o dostojanstvu ljudske osobe i težnji za postignućem zajedničkoga dobra. U ozračju koje obilježavaju egoistično zatvaranje pojedinca i privatni interesi, upravo će odgoj za besplatno darivanje pomoći mladima da se razvijaju kao cjelovite osobe. Kršćanska vjera potiče kršćanina na otvaranje prema drugome, na radosno svjedočenje sebedarja i na služenje čovjeku. U takvom ozračju i škola treba ponajprije promicati osobu i obrazovne ideale mira, demokracije i interkulturalnosti. Ujedno i iznad svega, važno je svakoj osobi, pa tako i mladima, pomoći i odgajati ih za sučeljavanje s izazovima života i istine.

Uz školski vjeronauk kao predmet ravnopravan drugim školskim predmetima, kršćansko nastojanje da se promiču školska kultura te boljitak učenika, učitelja, roditelja i sveukupne školske zajednice odvija se u obliku slobodne ponude pod zajedničkim imenom *školski pastoral*. Primjer školskog pastorala u Njemačkoj u svom članku oslikava Angela Knaup, dok Regina Polak govori o cjelovitom humanizmu i novim kompetencijama. U tu svrhu tumači obilježja suvremene odgojno-obrazovne krize, njezine društvene i teološke perspektive te njezin utjecaj na život mladih. U obzorju religijske pedagogije i pastoralne teologije ona nabraja i što u svemu tome mogu učiniti i na što su pozvani obitelj, Crkva i škola.

Andrej Šegula upoznaje nas s katehetsko-pedagoškim elementima u životu Sv. Franje Asiškoga i njegovim odnosom prema stvorovima. To je ujedno i poziv na katehezu o prirodi i u prirodi, ali i na razmišljanje i govor o Bogu, stvaranju, čovjeku i smrti.

I u ovome broju na zadnjim su stranicama prikazi nekoliko novih knjiga koje mogu proširiti naša katehetska i religijskopedagoška obzora.

Ugodno vam čitanje.

Urednik